

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФЕРМЕРСТВА В УКРАЇНІ

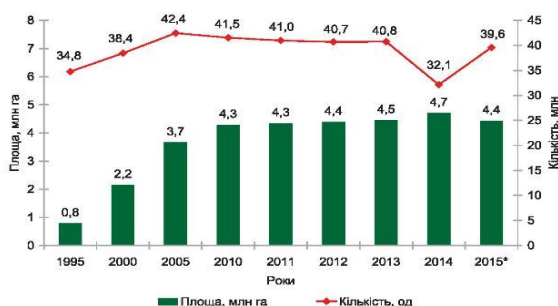
*Оберемок В.В., Пахуща О.П., Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка
Науковий керівник – Краля В.Г.*

Фермерство за останні два десятиліття стало традиційною формою ведення сільського господарства. Такі господарства виробляють широкий спектр продукції для внутрішніх потреб та експорту. Проте в Україні існує ряд невирішених проблем, які стримують подальший розвиток дрібнотоварного виробництва.

Тенденції розвитку. У 2015 році продовжувалася тенденція до збільшення чисельності фермерських господарств. Станом на 1 липня 2015 року за даними реєстру Агро Держстатслужби України, чисельність зареєстрованих господарств становила 39,5 тисяч. При цьому розміри використання угідь зменшилися. На середину поточного року в користуванні таких господарств знаходилося 4,4 млн га сільськогосподарських угідь. Суттєві коливання у чисельності фермерських господарств та площами угідь в їх користуванні можуть залежати від чисельності підзвітних суб'єктів господарювання різним формам статистичної звітності, а також виходячи з інформації щодо тимчасово окупованої території Автономної республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Разом з тим, станом на 1 липня 2015 року найбільше фермерських господарств зареєстровано в Одеській (5,1 тис.), Миколаївській (3,8 тис.), Дніпропетровській (3,3 тис.) областях. Більші порівняно з іншими регіонами площі користування сільськогосподарських угідь у фермерів знаходяться у Дніпропетровській (452 тис. га), Одеській (429 тис. га) та Кіровоградській (415 тис. га) областях. Проте за розміром сільськогосподарських угідь у розрахунку на одне господарство відзначилися фермери Харківщини (197 га), Чернігівщини (176 га) та Сумщини (165 га).

Динаміка кількості фермерських господарств в Україні

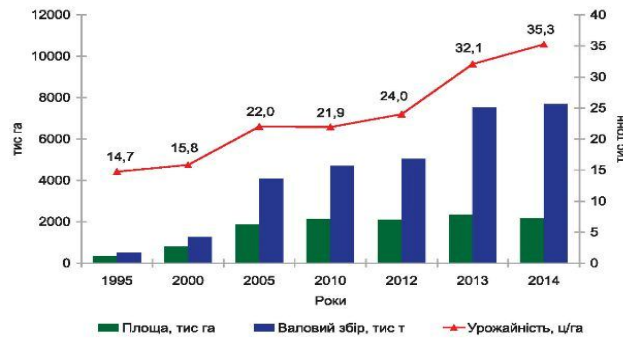

Джерело: Держстат України, 2015 рік

**дані 2015 року станом на 1 липня*

Виробництво. Фермерські господарства мають різні напрями спеціалізації, проте більшість з них займається вирощуванням зернових та олійних культур. За підсумками 2014 року фермерські господарства України виробили 7,7 млн т зерна та майже 3 млн т олійного насіння. Під цими культурами знаходяться основні площі земель фермерів. Якщо загальна площа сільськогосподарських угідь фермерських господарств становить 4,5 млн га, то під зерновими культурами знаходилося 2,2 млн га, олійними 1,5 млн га. Фермери також займаються вирощуванням цукрових буряків, картоплі, овочів, продовольчих баштанних культур, проте їх частка в структурі посівів фермерських господарств не перевищує 1 %. Лише 3 % фермерських господарств спеціалізується на виробництві продукції тварин. Так, за підсумками 2014 року у фермерських господарствах України нараховувалось великої рогатої худоби 103,7 тис. гол., в тому числі корів — 41,3 тис. гол, свиней — 250 тис. гол., птиці — 2,8 млн гол. За підсумками господарювання у минулому році фермери виробили молока 167 тис. т, м'яса (у забійній вазі) — 57 тис. т, яєць — 76 млн шт.

Динаміка виробництва зерна у фермерських господарствах України

Джерело: Держстат України, 2015 рік

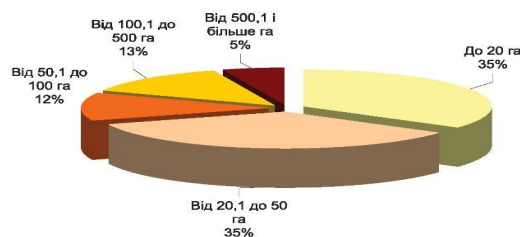
За останні десять років спостерігається тенденція до збільшення валового виробництва сільськогосподарської продукції фермерськими господарствами. У 2014 році валова продукція у порівняльних цінах 2010 року 19,2 млрд грн. При цьому частка продукції рослинництва становила 93 %. До того ж, обсяги виробництва продукції рослинництва зростають, а тваринництва коливаються. Так, торік валова частка продукції тваринництва становила 1,34 млрд грн, що на 4% менше попереднього року та на 6% більше 2012-го.

Фермерські господарства України мають суттєвий вклад у загальнодержавне виробництво продукції сільського господарства. Частка виробництва фермерами зерна у валовому виробництві України становить 12%, соняшнику — 19%, ріпаку — 18%, сої — 16%, продукції тваринництва за видами — від 1 до 3 %. Таким чином, фермери відіграють значну роль у забезпеченні потреб внутрішнього ринку та формуванні експорту.

Проблеми. Основними проблемами розвитку фермерського господарства України є відставання від сучасних тенденцій запровадження інноваційних технологій ведення сільського господарства. Нові технології та технічне забезпечення виробничих процесів є недоступним для більшості фермерів через їх дорожнечу. Фермери мають обмежене фінансове забезпечення своєї діяльності, якого ледве вистачає для придбання необхідних ресурсів для нового циклу виробництва.

Можливістю залучення фінансовими ресурсами є банківське кредитування. Ставки кредитування банківських установ з супутніми послугами перевищують 30% річних. Для порівняння: за підсумками 2014 року рівень рентабельності виробничої діяльності фермерів становить 29,6 %. Тобто залучення банківського кредитування виявиться додатковим фінансовим тягарем для фермерів.

Структура фермерських господарств за розмірами землекористування в Україні

Джерело: Держстат України, 2015 рік

Більш прийнятими для фермерів є державні програми виділення цільових коштів для придбання техніки, обладнання, будівництва виробничих та обслуговуючих об'єктів. Проте такі програми в останні роки не фінансуються, або виділених з бюджету коштів не достатньо для забезпечення потреб таких суб'єктів господарювання. Торік фермери отримали за рахунок бюджетних дотацій та податку на додану вартість 34,4 млн грн, що становить 1,1 тис. грн в розрахунку на одне господарство.

У ринкових умовах дрібним фермерським господарствам складно конкурувати на розвинених аграрних ринках, до яких належить ринок зерна та олійного насіння. Фермери

мають невеликі товарні партії продукції, не поодинокі випадки реалізації продукції з поля, без необхідної доробки та доведення до вимог державних стандартів. Тож пріоритетними напрямками розвитку фермерських господарств України має бути вирощування овочів, фруктів, ягід, картоплі, нішевих культур олійної та зернової групи. При цьому з виробництва традиційної продукції необхідно перейти на органічну продукцію. Це те, що не зможуть зробити великі аграрні компанії, враховуючи масштаби їх виробництва, проте найбільше підходить дрібнотоварним виробникам продукції.

Перспективи. Перехід фермерських господарств від зернової та олійної спеціалізації до овочевої і фруктових потребуватиме капіталовкладень у розвиток відповідної інфраструктури. Це перш за все складське господарство та формування системи оптових селянських ринків, що необхідно для збереження врожаю та його в разі потреби швидкої реалізації.

Уряд вже третій рік підряд підтримує будівництво сучасних сховищ для зберігання плодовоовочевої продукції. Відтак, у країні функціонують сховища для картоплі та овочевої продукції для одночасного зберігання 2,4 млн т. У ближчій перспективі планується ввести в експлуатацію нові потужності на півмільйона тонн. Проте й цього недостатньо. Сховища потрібно зробити максимально доступними перш за все для дрібнотоварних виробників. Тому держава спільно з сільгоспвиробниками та місцевими органами влади повинна визначити, де потрібно створювати такі сховища та сприяти цим самим розвитку фермерства.

Література.

1. <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichnyi-gektar/3999-problemy-ta-perspektyvy-fermerstva-v-ukraini.html>
2. <http://agroua.net>
3. Аграрне право України Підручник / За ред. В.З.Янчука.-К.,2003. -с156.
4. Офіційний вісник України-2003р. - № 31-с896
5. Аграрне право України Підручник / За ред. В.З.Янчука.-К.,2003. -с157.
6. Аграрне право України Підручник / За ред. О.О.Погрібний - Київ.2004 – с.358

ФОРМУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТА ВИБІР ОПЕРАЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ

*Оберемок В.В., Пахуца О.П., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
Науковий керівник – Грідін О.В., ст. викладач*

Процедура розробки ефективної стратегії передбачає, перш за все, виявлення потенційних можливостей економічної системи та встановлення місії організації, яка, власне, і реалізується через цю стратегію. Стратегія в загальному розумінні – це план, створений для виконання місії. Одним з перших етапів розробки стратегії є визначення перспектив розвитку організації за допомогою аналізу. З цією метою часто використовується SWOT-аналіз – метод стратегічного планування, що полягає у виявленні чинників зовнішнього та внутрішнього середовища організації та розподіл їх на чотири категорії: сильні сторони, слабкі сторони, можливості і загрози.

Отже, ідея SWOT-аналізу полягає у тому, щоб визначити можливості, які відповідають сильним сторонам організації або, принаймні, виявити стратегічно важливі моменти, якими можна скористатися, а також слабкі сторони організації, які потребують уваги з боку апарату управління.

Ефективним способом розробки плану досягнення конкурентних переваг є виявлення загроз і можливостей зовнішнього середовища та поєднання сильних сторін і можливостей під час запобігання загрозам зовнішнього середовища та локалізації власних слабких сторін. При цьому організація повинна визначити, як саме максимізувати допустимі можливості і мінімізувати загрози, що реалізується через встановлення операційних пріоритетів.